

ANALYSIS UPON THE ORIGIN AND TYPES OF THE LANGUAGE

Oana GĂIANU

doctorand, UMFST G.E. Palade din Târgu Mureș

Resume: Language is one of the features that defines us as human beings. Through language we can communicate our feelings, emotions and thoughts towards the individuals living in our community. Through this study we intend to discover the origin of the language and to analyse the different types. It is important for us to understand the true nature of the language in order to be successful in sending a message. This paper will focus on the historic point of view concerning the appearance of the language and also on the artificial languages that surround us. We intend to search the origin of the Romanian language, by analysing some of the old forms of the words. And to provide a classification between natural languages and artificial languages.

Keywords: language, artificial, origin, speech, culture

Limba a fost definită ca fiind un sistem semiotic¹, dar și ca fenomen socio-uman. În calitate de sistem semiotic, limba se caracterizează prin conexiuni interne care îi stabilesc funcționalitatea, plasarea simultană în raporturi cu existența ontologică cu ajutorul gândirii și a colectivității de vorbitori.

Din perspectiva definirii ca fenomen socio-uman, limba se caracterizează prin trepte diferite de dezvoltare, în acțiunea de cunoaștere și comunicare. Sistemul fonetic, lexicul „călătoresc” de-a lungul istoriei colectivității fiind mereu supuse unor transformări interne. De exemplu, sistemul fonetic al limbii latine a suportat modificări în trecerea de la latină la limba română. Dacă privim comparativ secolul al XIX-lea – situat sub influența împrumutului francez – și secolul XX – situat sub influența împrumutului englez observăm procesele de transformare prin care a trecut lexicul limbii române.

De-a lungul timpului numeroși lingviști (Ion Coteanu, Roman Jakobson, Karl Bühler ș.a.) au încercat să identifice funcțiile limbii, fiecare găsind un anumit număr. În descrierea varietății bogate de funcții ale limbii îl reamintim pe André Martinet². Lingvistul scoate în evidență patru elemente pe care le consideră ca fiind funcțiile limbii:

- o funcție principală: *a comunicării*. Prin comunicare vorbitorii se pot înțelege reciproc, pot transmite și primi un mesaj;
- o funcție prin care limba devine *o bază*, un sprijin *pentru gândire*;
- funcția de *exprimare* a gândurilor, stărilor etc.;
- și funcția *estetică* ce se „împletește” armonios cu funcția de comunicare și cu funcția de exprimare.

¹ Dumitru Irimia, *Curs de lingvistică generală*, Ediția a III-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2011, p.267-278.

² André Martinet, *Elemente de lingvistică generală*, Editura Științifică, București, 1970, pp. 24-37.

Oana Gabriela Staicu³ observă că limba are la bază cuvântul și reprezintă un ansamblu în care se păstrează atât esența unui popor, cât și schimbările ce apar în timp în modul de gândire a unui popor.

În Vechiul Testament este prezentat momentul în care oamenii, din dorința de a ajunge în ceruri au construit un turn. Atunci Domnul a coborât la ei, „Iată, ei sunt un singur popor și toți au aceeași limbă; și iată de ce s-au apucat; acum nimic nu i-ar împiedica să facă tot ce și-au pus în gând. Haide! să Ne coborâm și să le încurcăm acolo limba, ca să nu-și mai înțeleagă vorba unii altora!». Și Domnul i-a împrăștiat de acolo pe toată fața pământului; așa că au încetat să zidească cetatea. De aceea cetatea a fost numită Babel, căci acolo a încurcat Domnul limba întregului pământ și de acolo i-a împrăștiat Domnul pe toată fața pământului”⁴. Termenul *Babel* provine din lat. *Babel, -ēlis*= „turnul Babel”⁵, de la *Babylōn, -ōnis*= „Babilon, capitala Babiloniei”. Termenul a fost tradus cu sensul de tradus *încurcătură, amestec, confuzie*⁶,

Cuvântul este temelia ce stă la baza a tot ceea ce cunoaștem, identificându-se cu Dumnezeu. „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu. El era la început cu Dumnezeu. Toate lucrurile au fost făcute prin EL; și nimic din ce a fost făcut, n-a fost făcut fără El. În El era viața și viața era lumina oamenilor.”⁷

Putem observa faptul că primele teorii despre limbajul uman sunt de origine teologică și mitologică. De exemplu, creștinii cred că nașterea limbii este de origine divină: „5. Dumnezeu a numit lumina zi, iar întunericul l-a numit noapte [...] 8. Dumnezeu a numit întinderea cer [...] 10. Dumnezeu a numit uscatul pământ, iar strângerea de ape a numit-o mări”⁸, „19. Domnul Dumnezeu a făcut din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului; și le-a adus la om, ca să vadă cum are să le numească; și orice nume pe care-l dădea omul fiecărei viețuitoare, acela-i era numele. 20. Și omul a pus nume tuturor vitelor, păsărilor cerului și tuturor viețuitoarelor câmpului”⁹.

În Egipt, Thot este considerat a fi creatorul scrisului, dar și zeul verbului divin, prin care a luat naștere universul. Accadienii cred că scrierea le-a fost dată de către Oès (sau Oanès), omul pește, ce îi învață și despre artă, știință și tehnică. Iar vechiul popor hindus considera că limba le-a fost dată de zeul Indra sau de către Brhspati, cei care pun nume lucrurilor, în timp ce poporul evreu răspândește istoria turnului Babel.

Grecii antici, cu curaj și perseverență au formulat numeroase idei privind originea, istoria și structura unei limbi. Fundamentele teoretice și filozofice ale cercetării limbilor se datorează lor. O teorie extraordinară în stabilirea originilor o reprezintă experimentul

³ Oana Gabriela Staicu, *Cu trup și suflet prin frazeologia balcanică*, Coordonator prof. univ. dr. Mile Tomici, Universitatea „Ovidius”, Constanța, Facultatea de Litere, 2008, p. 2.

⁴ *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, traducere de ieromonahul Dumitru Cornilescu, Editura Societatea Biblică Română, 2014, p.11.

⁵ Theodor Iordănescu, Mariana Diaconescu, Ana-Cristina Halichias, *Dicționar Latin-Român*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003, p. 61.

⁶ Raluca Felicia Toma, *Dicționar comentat de cuvinte și expresii de origine biblică*, Editura Universitară, București, 2011, p.45.

⁷ *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, ed.cit., p.1025.

⁸ *Ibidem*, p.1.

⁹ *Ibidem*, p. 3.

regelui Psammetichus al Egiptului care a dorit să afle care este cea mai veche națiune. Astfel, el a izolat doi copii nou-născuți pentru a vedea ce limbă vor folosi prima dată. Regele a poruncit ca cei ce vin în contact cu copiii să nu le adreseze nici un cuvânt și ca aceștia să fie lăsați singuri într-o locuință. Un cioban a fost desemnat pentru a avea grijă de ei și pentru a le aduce copiilor lapte de capră. După doi ani, în una dintre vizitele ciobanului, copiii și-au întins mâinile spre el pronunțând cuvântul „bekos”¹⁰ ce s-a dovedit a fi cuvântul „pâine” din limba frigiană, o limbă indo-europeană veche ce este înrudită cu traca și este cunoscută din inscripțiile cu caractere grecești.

August Schleicher¹¹, în opera sa, *Darwinism tested by the science of language*, este de părere că limbile sunt organisme naturale, nesupuse dorinței omului; mai mult, limbile au apărut, au evoluat și în final au dispărut, respectând mereu anumite legi.

Filozoful Gottfried Wilhelm von Leibniz¹² propune o teorie personală a originii limbilor. Astfel, Leibniz nu ia în considerare proveniența limbilor din ebraică, făcând referire la o limbă *adamică*, mai veche. Filozoful construiește o schemă genealogică a limbii, în care distinge două părți esențiale: semitic¹³ și iafetic¹⁴ din care derivă alte două grupuri, celtic (conținând limbi precum greaca, latina sau germana) și scitic (cu turcă, mongolă și slavă).

Iar lingviștii Alexandru Graur și Lucia Wald scot în evidență teoria lui Steinthal¹⁵, care își creează teoria bazându-se pe două tipuri esențiale de limbă. Primul tip este cel al *limbilor fără formă*- în acest caz neexistând diferență între conținut și formă. Sunt aduse modificări unor cuvinte din limbile polineziene sau amerindiene. Al doilea tip este al *limbilor cu formă*, în cadrul cărora este identificată diferența dintre conținut și formă. Acest tip este specific limbilor precum chineza, vechea egipteană, limbile indo-europene.

În studiul intitulat *După Babel*, George Steiner¹⁶ consideră că limba comună asigură unirea, legătura strânsă între oameni. Limba comună, susține Steiner, face posibilă comunicarea între oameni, întruchipând într-o anumită măsură logosul original.

Toată esența omenească este în legătură directă cu limba, iar întregul mister al acesteia definește realitatea ființei umane. Exprimarea lingvistică este determinată de cultura fiecărei ere și de specificul fiecărui popor. Existența umană este diferită de la o eră la alta, de la un neam la altul, chiar de la o ființă la alta afirmă lingviștii străini Yu. M. Lotman și B.A. Uspensky¹⁷. Fiecare individ se va raporta diferit la o anumită experiență,

¹⁰ Deborah Levine Gera, *Ancient Greek Ideas on Speech, Language and Civilization*, Oxford University Press, New York, 2003, p.71.

¹¹ Schleicher August, *Darwinism tested by the science of language*, John Candem Hotten, Londra, 1869, p.67.

¹² G.W.Leibniz, *New Essays Concerning Human Understanding*, traducere de A.G. Langley, Editura MacMillan, New York, 1896, p.368.

¹³ Grupul semitic conține mai multe limbi ce sunt vorbite în Asia Occidentală și în Africa de Nord, precum araba, ebraica sau egipteană.

¹⁴ Teoria iafetică sau monogenetică a limbii aparține lui Nicolai Iakovlevici Marr (1864-1943); teoria a fost acceptată de lingviștii sovietici, până în momentul în care Stalin o desființează, considerând-o neștiințifică.

¹⁵ Alexandru Graur, Lucia Wald *Scurtă istorie a lingvisticii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977, pp.107-108.

¹⁶ George Steiner, *După Babel*, Editura Univers, București, 1983, p.88.

¹⁷ Yu. M. Lotman, B.A. Uspensky, *On the Semiotic Mechanism of Culture*, în *New Literary History*, Vol. 9, Nr.2, The Johns Hopkins University Press, 1978, pp. 231-232.

deoarece aceasta este trăită în alt mod față de aproapele său supus aceleași trăiri. „Nicio limbă nu poate exista dacă nu este cimentată în contextul cultural; cum nicio cultură nu poate exista dacă nu are în centru structura unei limbi naturale. Limba este, așadar, inima ce bate în cultură și numai din interacțiunea celor două poate lua naștere energia vieții.”¹⁸

Concluzia la care teoreticienii au ajuns este că limba și gândirea se află într-o legătură foarte strânsă, deși de-a lungul timpului au fost separate, în istoria filozofiei. Gândirea nu poate exista înainte de limbă, gândirea se dezvoltă prin limbă. Dacă este privit omul din punct de vedere filogenetic, se poate observa faptul că evoluția limbii a atras după sine dezvoltarea societăților și a culturii. Omul a ajuns în stadiul umanității doar când a stăpânit limba. Momentul în care omul a început să vorbească a devenit o ființă umanizată. Cu alte cuvinte, el a început să dețină atribute precum: gândirea, cultura, religia, ordinea socială ș.a..

Friedrich Max Müller propunea ca știința limbajului să facă parte din sistemul științelor fizice¹⁹ - din care, printre altele, fac parte botanica, genealogia, anatomia- deși filologia face parte din clasa științelor istorice.²⁰ De-a lungul evoluției limbilor s-au elaborat diferite teorii pentru a explica varietatea limbilor²¹, făcându-se, încă din Antichitate, numeroase referiri la problema dialectelor. La începutul acestui mileniu, în China, Yang Siung oferă umanității lucrarea sa despre dialecte, *Fang Ien (Vorbiri locale)*.

Mai târziu, în Evul Mediu sunt scrise dicționare de sinonime de către filologii arabi. În primii ani ai Renașterii, Dante punctează, pentru prima dată, în lucrarea sa, *De vulgari eloquentia*, dialectele din Italia, cu scopul consolidării limbii literare naționale, pentru a înlocui limba latină.²² În România, cel care se ocupă de problema dialectelor este Dimitrie Cantemir. Pornind de la ideile cronicarilor, elaborate înaintea lui, Cantemir aduce un aport important cu privire la graiul moldovenesc și la dialectele din zona de graniță, comparând cuvintele din latină cu cele din italiană și română, în *Descrierea Moldovei*²³.

În paginile acestei lucrări, cărturarul vorbește despre „cuvintele cele multe curat Latinești, care încă tot se obișnuiesc în limba Moldovenească, care în cea Italienească nici odinioară nu se află; iară cuvintele acelea pe care le au adăogit în limba Italienească, Goții, Vandalii și Longobarzii, nici cum nu se află la Moldoveni.”²⁴

Cantemir oferă câteva cuvinte drept exemplu, în acest sens: *incipio* (latină), *comincio* (italiană) *încep* (română); *civitas* (latină), *cita* (italiană), *cetate* (română); *dominus* (latină), *signore* (italiană), *domn* (română) sau *caput* (latină), *testa* (italiană), *capul* (română).²⁵

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ Max Müller, *Lectures on the science of language*, Ediția a II-a, Editura Longman, Londra, 1864, pp.87-88.

²⁰ *Ibidem*, pp.25-29.

²¹ Alexandru Graur, Lucia Wald, *op. cit.*, p.31.

²² Dumitru Irimia, *op.cit.*, pp.300-301.

²³ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Editura Tineretului, București, 1956, p.250-252

²⁴ *Ibidem*, p.253.

²⁵ *Ibidem*.

Cu toate acestea, diversitatea limbilor i-a fascinat pe lingviști chiar înainte de secolul al XIX-lea. Filozoful Gottfried Wilhelm von Leibniz a reușit să iasă în evidență prin gândirea originală a originii limbilor și prin crearea unei lucrări realiste, de natură genealogică. Astfel, Leibniz nu ia în considerare proveniența limbilor din ebraică, făcând referire la o limbă *adamică*, mai veche. Leibniz reușește să construiască o schemă genealogică a limbii²⁶, în care distinge două părți esențiale: semitic²⁷ și iafetic²⁸ din care derivă alte două grupuri, celtic (conținând limbi precum greaca, latina sau germana) și scitic (cu turcă, mongolă și slavă).

Lingvistul german August Schleicher este cunoscut pentru teoria sa legată de evoluția limbilor indo-europene, reprezentând-o sub o formă a teoriei arborelui genealogic (figura 1); trunchiul îl reprezintă limba de bază, din care se desprind ramurile principale ce dezvoltă mereu alte ramuri.²⁹

Dezvoltându-se, limbile s-au clasificate în: limbi naturale, limbi artificiale și în limbi moarte. Limba naturală este folosită atât în comunicarea orală cât și în cea scrisă, în toate țările. În *Dicționarul de Științe ale Limbii*³⁰ este prezentat faptul că totalitatea limbilor vorbite de pe glob pot lua forma dialectelor ce se ramifică apoi în graiuri, fapt ce desemnează o specificitate regională - opusă limbilor naționale.

În literatura de specialitate sunt prezentate două arii lingvistice, în ceea ce privește limbile naturale: limba maternă, cu care omul intră în contact încă din primii ani de viață, învățând limbajul din țara sa și limba străină, studiată în mai multe situații.

La fel ca celelalte specii ale naturii, limbile intră în cursa pentru supraviețuire, unde cele mai slabe sunt învinse și dispar, iar cele mai puternice răzbat și evoluează. De exemplu, limba dacă nu a fost destul de puternică să reziste trecerii timpului și să se adapteze nevoilor de evoluție a oamenilor. Se păstrează doar câteva cuvinte autohtone de proveniență dacă, ce au „supraviețuit”, s-au transformat și au intrat în vocabularul limbii române, precum *droegane*->*dragi*, *helix*->*bun*, *straebune*->*părinți*, *paera*->*pentru* sau *văz*->*văd*³¹

O cursă asemănătoare are loc și în interiorul limbii, între formele sinonimice, de exemplu. Dacă analizăm termenul *judcător*³² identificăm mai multe sinonime precum *jurat*, *conducător*, *primar*, dar și termenul învechit *căpetenie*. Termenii nu dispar în totalitate, ci nu mai sunt folosiți de către vorbitorii care preferă termenii nou formați sau neologismele, contribuind astfel la evoluția limbii.

²⁶ G.W.Leibniz, *New Essays Concerning Human Understanding*, traducere de A.G. Langley, Editura MacMillan, New York, 1896, p.368.

²⁷ Grupul semitic conține mai multe limbi ce sunt vorbite în Asia Occidentală și în Africa de Nord, precum araba, ebraica sau egipteană.

²⁸ Teoria iafetică sau monogenetică a limbii aparține lui Nicolai Iakovlevici Marr (1864-1943); teoria a fost acceptată de lingviștii sovietici, până în momentul în care Stalin o desființează, considerând-o neștiințifică.

²⁹ Dumitru Irimia, *op.cit.*, pp. 297-298.

³⁰ Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar General de Științe ale Limbii*, Editura Științifică, București, 1977, p. 277.

³¹ <https://sites.google.com/site/daciaromaniaanticaonline/limba-daca-n-fraze-scurte>, accesat în 24.06.2022.

³² Gh. Bulgăre, *Dicționar de Sinonime*, ediția a VII-a, Editura Palmyra, București, 1995, p. 161.

În această idee, cercetătorii C.M. Millward și Mary Hayes³³ consideră că limbile naturale reprezintă un ansamblu de semne cu informații sonore (reprezentând vorbirea) și grafice (scrierea), care sunt supuse schimbărilor, dar și anumitor reguli pentru atribuirea cuvintelor sau a conceptelor. Astfel, limbile naturale evoluează istoric împreună cu societatea, înregistrând cultura și mentalitatea unui popor de-a lungul secolelor.

Observația care se impune este că limbile naturale dețin două roluri esențiale și anume: rolul de redare a gândurilor, conceptelor, cunoașterii și rolul de transfer de conținut de la o persoană la alta. Prin aceste procese limba naturală conduce judecata zilnică a oamenilor, consolidând toate datele rezultate în urmă unui act de comunicare.

Acest lucru se datorează faptului, spun lingviștii Jay Friedenberg și Gordon Silverman³⁴, că o limbă naturală înglobează cultura și inteligența ființei umane. Acesta este scopul limbii naturale, de exprimare a emoțiilor, a sentimentelor și a cunoștințelor.

Limbile naturale dispar în momentul în care comunitatea respectivă dispare sau nu o mai utilizează. Atunci când o limbă naturală care nu mai este folosită pentru comunicare și a rămas în vechile documente sau texte devine o limbă moartă. În acest sens amintim sanscrita, latina sau limba coptă.

Limbile artificiale se diferențiază de limbile naturale, susține lingvistul Ben Prist³⁵, fiind opuse prin faptul că o limbă artificială nu evoluează de-a lungul istoriei culturale a unei populații, ci este inventată (din punct de vedere fonologic, lexicografic, gramatical etc.) de un om sau de un grup relativ restrâns de indivizi.

Unii autori (Blanke 1989, Schubert 1989) consideră ca ar exista aproximativ 1000 de asemenea limbi, iar acest număr este în continuă creștere. Ideea creării de limbi noi a reprezentat întotdeauna o parte importantă a istoriei umane. O mulțime de idei moderne urmăresc alcătuirea unui limbaj perfect și rațional care ar fi capabil să exprime toate cunoștințele umane, într-un mod riguros. Un aport important l-a adus și cinematografia în crearea unei limbi artificiale.

Detlev Blake³⁶ consideră că modul în care limbile artificiale sunt create și clasificate depinde de mai mulți factori. Printre aceștia se pot evidenția:

- materialul și structura (invenție versus imitație)
- nivelul de detalii/dezvoltare
- disponibilitatea
- rolul pe care îl are într-o comunicare reală
- conceptul lingvistic
- nivelul de realizare (grafic/fonic).

De-a lungul timpului s-au remarcat mai multe tipuri de limbi artificiale precum:

1) *Limbi auxiliare*: create pentru a folosi comunicării, cu intenția de a avea un caracter internațional. Astfel, amintim limbi precum:

³³ CM Millward, Mary Hayes, *O biografie a limbii engleze*, ediția 3, Wadsworth, 2011, p. 12.

³⁴ Jay Friedenberg, Gordon Silverman, *Știința cognitivă: Introducere în studiul minții*, SAGE, 2006, p. 22.

³⁵ Ben Prist, *Vela: The World Language*, West Lakes Shore, 1994, p.17.

³⁶ Detlev Blanke, *International Planned Languages. Essays on Interlinguistics and Esperantology*, Editura Mondial, New York, 2018, pp. 31-38.

-limba esperanto³⁷, o limbă fonetică, ce apare în secolul al XIX-lea cu scopul de a deveni a doua limbă pentru vorbitori;

-limba romanșă³⁸, în care sunt îmbinate mai multe dialecte;

- limba europanto³⁹, ce conține un vocabular ce adună elemente din limbile europene;

-limba solresol⁴⁰, o limbă unică ce este alcătuită doar din șapte silabe formate din mai multe combinații ale denumirilor notelor muzicale.

2) *Limbi experimentale*: reprezintă limbile create cu scopul de a deveni o modalitate de analiză lingvistică. Amintim:

-limba toki pona⁴¹: are un vocabular simplu și „sărac în care cuvintele se pot alătura pentru a forma alte cuvinte cu un înțeles mai complex.

-limba laadan: creată pentru demonstrarea teoriei Sapir-Whorf;

3) *Limbi fictive*: regăsite în filme, literatură. Universul creației artistice a dat naștere unor limbi folosite de personajele din filme sau din cărți. Printre acestea identificăm:

-limba Quenya⁴²: limba elfilor din trilogia „Stăpânul Inelelor”;

-limba klingoniană⁴³: întâlnită în filmul „Star Trek”;

-limba nadsat⁴⁴: din romanul „Portocala mecanică” al lui Anthony Burgess, ce îmbină limba engleză cu limba rusă.

-limba reptomită⁴⁵: limba șerpilor din seria de filme „Harry Potter”.

4) *Limbile secrete*: folosite pentru încifrarea unui mesaj:

-lingua ignota⁴⁶ (*limba necunoscută*): folosită în secolul al XII, creată de maica stareță din Rupertsberg, fiind folosită în scopuri mistice;

5) *Limbi create pentru distracție*. De exemplu:

-limba păsărească (limba copilăriei);

-limba totoiana⁴⁷: o limbă întoarsă, folosită de locuitorii satului Totoi, din județul Alba.

Trebuie să menționăm și un alt tip de limbă artificială și anume *programarea* (limbajul mașinării), precum *COBOL*, *Assembler* și *C#*. Observația care se impune este că nevoia oamenilor de nou, de cunoaștere, de evoluție a fost dintotdeauna motorul care a făcut ca lumea să înainteze. Umanitatea se află într-o continuă dezvoltare, iar un

³⁷ *Esperanto. Limba internațională*, <https://esperanto.net/ro/esperanto-limba-internationala-2/>, accesat în 12.06.2022.

³⁸ *Limba romanșă*, https://koaha.org/wiki/Lingua_romancia, accesat în 12.06.2022.

³⁹ *Europanto*, <https://koaha.org/wiki/Europanto>, accesat în 12.06.2022.

⁴⁰ *Limba solresol*, <https://koaha.org/wiki/Solresol>, accesat în 12.06.2022.

⁴¹ *Toki Pona*, <https://omniglot.com/conscripts/tokipona.htm>, accesat în 12.06.2022.

⁴² *Gramatica limbii Quenya*, https://koaha.org/wiki/Grammatica_della_lingua_quenya, accesat în 12.06.2022.

⁴³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Limba_klingonian%C4%83, accesat în 12.06.2022.

⁴⁴ *Nadsat*, <https://ro.alegsaonline.com/art/68075>, accesat în 12.06.2022.

⁴⁵ <https://harry-potter-compendium.fandom.com/wiki/Parseltongue>, accesat în 12.06.2022.

⁴⁶ *Lingua Ignota*, https://en.wikipedia.org/wiki/Lingua_Ignota, accesat în 12.06.2022.

⁴⁷ <https://www.stirilekanald.ro/totoiana-limba-inventata-pe-ulita-multi-romani-continua-sa-o-foloseasca-desi-la-primul-contact-nimeni-nu-intelege-nimic-afla-i-toate-secretele-si-istoria-16567113>, accesat în 12.06.2022.

specialist va putea crea, indiferent de domeniu, un limbaj care să îl ajute în activitatea profesională, chiar dacă acest lucru presupune inventarea unei limbi.

În prezent există multe limbi artificiale, create atât de cercetători cât și de indivizii unei societăți. Unele dintre aceste limbi artificiale sunt cunoscute (*Esperanto*, *Globish*), altele sunt prea complicate pentru a deveni internaționale. Oamenii încearcă să caute ceva convenient, eficient și memorabil, dorind să fie înțeleși de toate națiunile.

Cu toate acestea, limbile artificiale nu s-au dezvoltat natural într-un mediu social de-a lungul unei perioade mari de timp. Omul organizează și construiește gramatica, iar vocabularul și fonologia se bazează, de obicei, pe limbile internaționale (de exemplu engleza). Limbile artificiale nu sunt atât de comune în comunicarea de zi cu zi și sunt limitate doar la anumite grupuri de indivizi sau la anumite domenii de specialitate.

Bibliografie

August, Schleicher, *Darwinism tested by the science of language*, John Canded Hotten, Londra, 1869

Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, traducere de ieromonahul Dumitru Cornilescu, Editura Societatea Biblică Română, 2014

Bidu-Vrânceanu, Angela, Călărășu, Cristina, Ionescu-Ruxândoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar General de Științe ale Limbii*, Editura Științifică, București, 1977

Blanke, Detlev, *International Planned Languages. Essays on Interlinguistics and Esperantology*, Editura Mondial, New York, 2018

Bulgăre, Gh., *Dicționar de Sinonime*, ediția a VII-a, Editura Palmyra, București, 1995

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, Editura Tineretului, București, 1956

Deborah Levine Gera, *Ancient Greek Ideas on Speech, Language and Civilization*, Oxford University Press, New York, 2003

Esperanto. Limba internațională, <https://esperanto.net/ro/esperanto-limba-internationala-2/>, accesat în 12.06.2022.

Europanto, <https://koaha.org/wiki/Europanto>, accesat în 12.06.2022.

Friedenberg, Jay, Silverman, Gordon, *Știința cognitivă: Introducere în studiul minții*, SAGE, 2006

Gramatica limbii Quenya, [https://koaha.org/wiki/Grammatica della lingua quenya](https://koaha.org/wiki/Grammatica_della_lingua_quenya), accesat în 12.06.2022.

Graur, Alexandru, Wald, Lucia, *Scurtă istorie a lingvisticii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977

https://en.wikipedia.org/wiki/Lingua_Ignota, accesat în 12.06.2022.

<https://harry-potter-compendium.fandom.com/wiki/Parseltongue>, accesat în 12.06.2022.

https://koaha.org/wiki/Lingua_romancia, accesat în 12.06.2022.

<https://koaha.org/wiki/Solresol>, accesat în 12.06.2022.

<https://omniglot.com/conscripts/tokipona.htm>, accesat în 12.06.2022.

<https://ro.alegsaonline.com/art/68075>, accesat în 12.06.2022.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Limba_klingonian%C4%83, accesat în 12.06.2022.

<https://sites.google.com/site/daciaromaniaanticamediaonline/limba-daca-n-fraze-scurte>, accesat în 24.06.2022.

<https://www.stirilekanald.ro/totoiana-limba-inventata-pe-ulita-multi-romani-continua-sa-olfoloseasca-desi-la-primul-contact-nimeni-nu-inteleg-nimic-afla-i-toate-secretele-si-istoria-16567113>, accesat în 12.06.2022.

Iordănescu, Theodor, Diaconescu, Mariana, Halichias, Ana-Cristina, *Dicționar Latin-Român*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003

Irimia, Dumitru, *Curs de lingvistică generală*, Ediția a III-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2011

- Leibniz, G.W., *New Essays Concerning Human Understanding*, traducere de A.G. Langley, Editura MacMillan, New York, 1896, p.368.
- Lotman, Yu. M., Uspensky, B.A., *On the Semiotic Mechanism of Culture*, în *New Literary History*, Vol. 9, Nr.2, The Johns Hopkins University Press, 1978
- Martinet, André, *Elemente de lingvistică generală*, Editura Științifică, București, 1970
- Millward, CM, Hayes, Mary, *O biografie a limbii engleze*, ediția 3, Wadsworth, 2011
- Müller, Max, *Lectures on the science of language*, Ediția a II-a, Editura Longman, Londra, 1864
- Prist, Ben, *Vela: The World Language*, West Lakes Shore, 1994
- Staicu, Oana, Gabriela, *Cu trup și suflet prin frazeologia balcanică*, Coordonator prof. univ. dr. Mile Tomici, Universitatea „Ovidius”, Constanța, Facultatea de Litere, 2008
- Steiner, George, *După Babel*, Editura Univers, București, 1983
- Toma, Raluca, Felicia, *Dicționar comentat de cuvinte și expresii de origine biblică*, Editura Universitară, București, 2011